

Haastatteluita – Intervjuer

”Kehittämisen mallit ja ideat tulevat aina tutkimuksen kautta” – Haastattelussa Seija Virkkala

”Kiitos, kiitos. Olen ihan otettu”, Vaasan yliopiston aluetieteen professori Seija Virkkala hymyilee, kun onnittelen häntä Maantieteen päivillä 24. lokakuuta 2019 myönnetyn Ragnar Hult -mitalin johdosta. ”En kyllä olisi olettanut”, hän lisää vaatimattomasti, ja huomauttaa että nykyisin tutkimustulokset saavutetaan pikemminkin ryhminä kuin yksilöinä. Siksikin henkilökohtainen palkinto tuntuu odottamattomalta.

Palkinnolle löytyy kuitenkin pitävät perusteet. Teollisuusyritysten ja aluetalouden välisistä suhteista vuonna 1987 väitellyt Virkkala on asemoitunut tutkijana tutkimuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen välimaastoon, josta käsin hän on pystynyt tuomaan tuoretta tieteellistä keskustelua aluekehittämisen tarpeisiin, mutta myös punnitsemaan tutkimuksen painoarvoa paikallis- ja aluetasojen realiteettien kautta. Lähestymistapansa ansiosta Virkkala on edistänyt olennaisesti alueiden toimijuuksien ymmärtämistä sekä innovaatiopohjaisen aluepolitiikan paikkaperustaisuutta. Tähän kiinnitti huomiota myös Suomen Maantieteellisen Seuran puheenjohtaja Maria Merisalo, joka tähdensi palkintopuheessaan Virkkalan olleen ”pitkän uransa aikana maantieteen kansainvälisten keskustelujen hermolla ja [tehneen] tutkimusta, joka on liittynyt ajankohtaisiin teemoihin niin teoreettisesti kuin yhteiskunnallisesti; ei kuitenkaan muotiaaltojen harjoilla ratsastaen, vaan itsenäisesti ja omintakeisin tulkinnoin”.

Valtaosan tutkijantyöstään Virkkala on tehnyt Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla, Kokkolan Chydenius-instituutissa sekä Vaasan yliopistossa. Ympäröivien maakuntien kanssa tiiviissä keskusteluyhteydessä olevien organisaatioiden kautta hänelle on auennut monimuotoinen ymmärrys niin suomalaisesta alue- ja tiedepolitiikasta kuin niistä valtiollisista ja ylikansallisista olosuhteista, joissa näitä politiikkoja edistetään. Jatkuvasti muuttuva toimintaympäristö on pitänyt tutkijan viireänä ja pakottanut kehittämään uusia näkökulmia ja menetelmiä. Työn hedelmistä ovat päässeet nauttimaan paitsi paikallisyhteisöt ja viranomaistahot myös opiskelijat sekä kansalliset ja kansainväliset tutkijapiirit, joihin Virkkala on pitänyt aktiivisesti

yhteyttä niin tutkimus- ja kirjahankkeiden muodossa kuin tutkimusverkostojen jäsenenäkin.

Palataanpa hetkeksi alkuun. Muistatko, millaisten teemojen kautta päädyit suunnittelumaantieteilijäksi ja myöhemmin aluetutkijaksi?

Aloitin maantieteen opinnot Helsingin yliopistossa vuonna 1972, jolloin suunnittelumaantiede oli noussemassa melko vahvasti esille. Silloin opiskeltiin paljon traditionaalista aluesuunnittelua ja suunnitelmien tekemistä, ja samat aiheet toistuivat Saksassa, jonne muutin vuonna 1978 maisteriksi valmistuttuani. Muistan, että siellä tehtiin esimerkiksi maisemasuunnitelmia ryhmätyönä. Aloin tutkia siellä myös yliopiston ja ympäröivän alueen välistä vaikutusta. Olin Saksassa kolme vuotta, ja kun palasin Suomeen, menin Tampereen yliopiston aluetieteeseen tekemään väitöskirjaani. Lauri Hautamäki oli siirtynyt Helsingistä Tampereelle aluetieteen professoriksi, ja tavallaan siirryin hänen perässään.

Väittelin vuonna 1987 monitoimipaikkaisten teollisuusyritysten vaikutuksesta alueiden väliseen työnjakoon. Tutkimukseni sijoittui Suomeen, mutta idean työhön sain Saksasta, jossa oli tutkittu samanlaisia kysymyksiä. Väitöskirjassani näkyi voimakkaasti Doreen Massey'n vaikutus. Hän julkaisi *Spatial divisions of labour* -kirjansa vuonna 1984, ja tuota teosta kriittiset maantieteilijät lukivat tarkkaan Suomessakin. Samaan aikaan täällä alkoivat

näkyä myös teollisuuden kansainvälistymisen alueelliset ja paikalliset seuraukset, joiden tutkiminen tuntui perustellulta.

Vuonna 2013 ilmestyneen 60-vuotisjuhlakirjasi (Ilkka Luodon, Hannu Katajamäen ja Niklas Lundströmin toimittama Oppiva alue, menestyvä alue) esipuheessa väitöstyösi nimetään ”merkkiteof[kseksi] kehityskulussa, jonka lopputuloksena maantieteestä tuli vakavasti otettava yhteiskuntatiedettä”. Koitko alan olleen tuolloin sisällöllisen remontin tai uudenlaisen tieteellisen asemoitumisen tarpeessa?

Tuo on varmaan Katajamäen tekstiä. Hän puhuu joskus suurin sanoin. Mutta en minä muista mitään tuollaista. Kun väittelin, olin itse asiassa sisäasiainministeriössä aluepolitiikan suunnittelutöissä. Tutkimukseni auttoi valtavasti virkamiehen työtä ja oli perusta, kun suunnittelimme ja arvioimme aluepolitiikkaa ja lakien perusteita. Se oli kuitenkin sitä aikaa ja sen ajan kysymyksiä. Suomi oli silloin täysin erilainen, samoin kuin maailma.

En seurannut kovinkaan tarkasti, miten työni vaikutti maantieteeseen. Tietysti muistan, ettei talousmaantieteen väitöskirjoja ilmestynyt usein, eikä väitöskirjoja ylipäänsäkään. Tohtorikoulut ja systemaattisempi tohtoritehtailu tulivat Suomeen vasta myöhemmin. Mutta ehkä työni oli osa jotakin laajempaa kokonaisuutta. Olen samaa ikäluokkaa kuin esimerkiksi Perttu Vartiainen, Anssi Paasi, Pauli Tapani Karjalainen, Markku Tykkyläinen ja Markku Löytönen, jotka väittelivät samoihin aikoihin. He kaikki olivat yhteiskunnallisesti suuntautuneita, ja vaikuttivat varmasti siihen näkemykseen, että maantiede on muutakin kuin kuvailevaa. Toisaalta maantiede oli silloin vielä täysin kansallinen ala. Ei kukaan puhunut mistään kansainvälisistä artikkeleista.

Väitöksesi jälkeen työskentelit niin Tampereen kuin Vaasankin yliopistoissa aluetieteilijänä. Vuonna 1995 siirryit Chydenius-instituuttiin kehittämään yhteiskunnallista tutkimusta, ja lopulta päädyit vuonna 2006 Vaasaan aluetieteen professoriksi. Maantieteen alalla ei ollut tuolloin juurikaan naisprofessoreita, ja Vaasassakin oppialan historiaa oli kirjoitettu lähinnä ”vahvojen miesten”, Mauri Palomäen ja Kauko Mikkosen, kautta. Koitko tässä suhteessa murtaneesi jotakin hegemonioita?

En minä osannut sillä lailla ajatella. Heli Marjanenhan oli valittu talousmaantieteen professoriksi Turkuun jo 1990-luvulla, ja täällä Vaasassa lähiympäristö oli hyvin tasa-arvoinen. Hallintotieteissä puolet professoreista oli silloin naisia, esimerkiksi

sosiaali- ja terveyshallintotieteissä ja julkisoikeudessa. Mutta ehkä maantiede kaiken kaikkiaan oli miesvaltainen. Ja on paikka paikoin vieläkin.

Chydenius-instituutti (nykyinen Kokkolan yliopistokeskus Chydenius) ja Vaasan yliopisto ovat veraten pieniä organisaatioita, joiden toiminnassa painottuu alueellinen ulottuvuus, ja joiden voi ehkä ajatella sijaitsevan tieteen ja yhteiskunnan suurten kategorioiden välissä. Onko tällainen positio sopinut sinulle tutkijana tai jopa ohjannut kiinnostuksenkohteitasi? Onko katse helpompi kääntää joihinkin unohtuneisiin tai uutta määrittelyä kaipaaviin kysymyksiin silloin kun ilmiötä on pakko tarkastella ilmeisimpien toimijaroolien ulkopuolelta?

Chydenius-instituutti, joka on nykyisin Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, toimii Keski-Pohjanmaalla, Suomen pienimmässä maakunnassa. Siellä näki siis helposti aluekehittämisen monet puolet. Menin sinne vuonna 1995, jolloin Suomi liittyi Euroopan unioniin [EU] ja maakuntia alettiin kehittää ohjelmaperustaisesti. Silloin oli kiinnostavaa olla roolissa, jossa saattoi vaikuttaa konkreettisesti maakunnan kehittämiseen.

Chydeniuksessa hahmottui myös kyky tuoda erilaisia tutkimusotteita uusiin yhteyksiin. Maaseutututkimus on ollut minulle yksi tällainen aihe. Maantieteilijät ovat tehneet maaseutututkimusta pitkään, mutta olen soveltanut siihen innovaatiotutkimusta uudella tavalla. Ajatuksenani on ollut, että maaseutupolitiikan tehtävänä ei ole tasata jotakin mikä syntyy kasvukeskuksessa, vaan että sen avulla luodaan ja hyödynnetään maaseudun omaa potentiaalia. Mielestäni maaseutu pitäisi pystyä näkemään hieman uudella tavalla. Sieltä tulevat ruoka ja energia ja suurin osa raaka-aineista – se muuttuu koko ajan entistä tärkeämmäksi nykyajan maailmassa, kun luonnonvarat vähenevät. Tällainen ajattelu on ollut helppo omaksua, kun on ollut tekemisissä maaseudun toimijoiden kanssa.

Olet lähestynyt maaseutua muun muassa innovaatiotutkimuksen näkökulmasta, ja tälläkin hetkellä tutkit maaseudun sosiaalisia innovaatioita. Näkökulma tuntuu virkistävältä. Yleensä innovaatiot linkittyvät ihmisten mielikuvissa kaupunkeihin ja kansainvälisiin kasvukeskuksiin. Miten helposti kansainväliset, urbaanitkin innovaatiotutkimuksen näkökulmat ovat kääntyneet pienen suomalaisen maakunnan tai maaseudun oloihin?

Innovaatiot ymmärretään usein taloudellisiksi, mutta ne voivat olla myös sosiaalisia ratkaisuja uusiin ja vanhoihin haasteisiin. Maaseudun esimerkiksi poismuutto on valtava haaste, johon voi

yrittää vastata kehittämällä ihmisten välisiä suhteita ja yhteisöjä. Sosiaalisten innovaatioiden tutkimuksessa tutkitaan näitä yhteisöjä.

Maaseutututkimus on tietysti vain yksi ala, jolla näitä voi soveltaa, mutta kun tarkastelee asiaa Pohjanmaan tai Keski-Pohjanmaan näkökulmasta, huomaa miten tärkeitä tällaiset uudet ajattelutavat ovat. Pohjanmaalla yhteisöt ovat aktiivisia, ja täällä on helppo tarkastella sitä, miten ne kehittävät paikkoja ja alueita, ja luovat siten sosiaalista pääomaa. Sosiaalinen pääoma taas voi auttaa vastaamaan suuriin yhteiskunnallisiin haasteisiin, sillä yhteiskunnalliset ja taloudelliset tekijät riippuvat aina toisistaan.

On totta, että sosiaalisten innovaatioiden käsite on ollut enemmän esillä kaupunkitutkimuksessa. Sen avulla on tutkittu esimerkiksi kaupunkiliikkeitä ja sosiaalisia liikkeitä. Kansainvälisessä keskustelussa käsite on liittynyt erityisesti siihen, miten kolmas sektori aktivoituu samalla kun hyvinvointivaltiota puretaan ja julkisista menoista säästetään. Taustalla on traditionaalinen tapa etsiä hyvinvointipalveluita kansalaisyhteiskunnasta ja järjestöistä käsin. Yksi esimerkki tästä on Britannian *The Big Society* -ajattelu, jossa pyritään leikkaamaan julkista sektoria ja ohjaamaan vastuu hyvinvointipalveluista yhteisöille.

Suomessa tilanne on oikeastaan ihan toinen, mutta sosiaalisten innovaatioiden ajatus on silti käyttökelpoinen. Täällä yhteisöllisyys ei ole vielä välttämättömyyttä vaan uusien mahdollisuuksien luomista. Hyvä esimerkki tästä on paikkojen brändäminen. Siinä luodaan uusia mahdollisuuksia ja toimintatapoja paikallistasolla, mutta se ei liity siihen, että hyvinvointipalveluita leikataan ja tilalle pitäisi luoda jotakin uutta.

Hahmotat sosiaaliset innovaatiot ja niiden synnyttämät yhteisöllisyydet siis ensisijaisesti rinnakkaisena ja täydentävänä rakenteena. Mutta varmaan niillä pystyy vastaamaan myös valtiokehitykseen. Suomessa valtion rooli maaseutu- ja aluepolitiikassa on ollut perinteisesti suuri, ja oikeastaan koko hyvinvointivaltio perustui tietynlaiseen aluepolitiikkaan ja aluekehitysmalliin, mutta nykyisin tämä asetelma on muuttumassa samalla kun alueiden kilpailukyky korostetaan ja alueiden tehtäväkenttää muokataan. Näetkö tämän kehityksen pakottavan uudenlaisen sosiaalisen pääoman ja yhteisöllisyyden löytämiseen?

Ainakin näin ajatellaan. Kyllä monet tutkijat uskovat, että sosiaalinen pääoma luo valmiuksia luoda uusia mahdollisuuksia tässäkin suhteessa. Suomessahan valtion ja alueiden suhde mullistui EU:n myötä, kun Suomi kiinnitettiin ”alueiden Eurooppaan”. Se on oman tutkijanurani suurin muutos, ja

silloin aluepolitiikkaan tuli kokonaan uusi aluetaso, Euroopan unionin taso. Se on byrokraattista, mutta sen taustalla on territoriaalinen ja taloudellinen koheesioajattelu. EU pyrkii kehittämään kaikkia paikkoja ja alueita endogeenisesti, omaehtoisesti. Vanha suomalainen aluepolitiikka perustui investointeihin, mutta nyt aloitevastuu on alueilla. Siksi alueet tietysti pyrkivät oppimaan muiden hyvistä käytännöistä.

Toisaalta mitään toimintamallia tai ajattelutapaa ei voi omaksua sellaisenaan. Me olemme kehittäneet tähän liittyen menetelmiä ja teoriaa ylikansallisesta oppimisesta. Siinä on ideana tutkia hyviä käytäntöjä, katsoa mikä on yhteistä ja pohtia sitten miten niiden avulla voi yrittää täyttää erilaisia tavoitteita. Siirrettävyys on aika huono käsite, sillä kyse on ennen kaikkea käytäntöjen kääntämisestä, *translating*.

Yhdellä tasolla EU-ohjelmat luovat yhdenmukaisia käytäntöjä, jotka antavat raamit monille paikallisille ratkaisuille. Sikäli eri maiden väliltä löytyy paljonkin yhtymäkohtia. Ja meidän kokemuksemme ovat ennen kaikkea Pohjoismaista, jotka ovat institutionaalisesti jokseenkin samankaltaisia. Tutkimme pohjoismaisia toimintatapoja ja benchmarkkaamme parhaat käytännöt. Niiden pohjalta syntyy sitten jotakin uutta, joka on muovattu paikalliseen kontekstiin. Tähän liittyy ajatukseni siitä, että alueyhteisöt voivat oppia. Tietenkään kaikkea ei voi siirtää, mutta jostakin elementistä voi tulla jotakin hyödyllistä. Tämä prosessi on koko ajan paitsi alueellinen myös kansainvälinen – oppimista tapahtuu paljon esimerkiksi Pohjoismaiden kesken. Jos Suomessa tehdään joku uudistus, niin ensin katsotaan miten Ruotsissa ja muissa Pohjoismaissa on toimittu.

Sitten pitää tietysti muistaa, että vaikka paikalliset yhteisöt käyttäisivät hyväkseen sitä onnistunutta muualla kehitettyä käytäntöä, niin harvoin ne sanovat sen tulevan muualta. Pikemminkin korostetaan omaa osaamista. Paikkojen brändäminen on tästä hyvä esimerkki. Ajatus siitä, että paikkoja pitää brändätä, on erittäin yleinen ja ylikansallinen. Mutta sen kautta voi löytyä jotakin, mitä kannattaa soveltaa paikallisella tasolla. Paikkabrändäyshän perustuu siihen transnationaaliin näkemykseen, että alueet kilpailevat keskenään ja siksi niiden pitää brändätä itseään. Brändäamisen kautta paikallinen sosiaalinen pääoma voi nousta tärkeäksi taloudelliseksi tekijäksi, jonka avulla paikat ja alueet kehittyvät.

Erilaisia kehitykseen ja sen ohjaamiseen liittyviä ajatuksia on paljon, ja poliitikot ja aluekehittäjät tarttuvat niihin hanakasti. Olennaista on, että kehittämisen mallit ja ideat tulevat aina tutkimuksen kautta. Mietitään vaikkapa klusteriajattelua.

Seija Virkkalan ansiokas ura palkittiin Ragnar Hult-mitalilla Vaasassa järjestettyjen Maantieteen päivien yhteydessä. Mitalin myönsi Suomen Maantieteellisen Seuran puheenjohtaja Maria Merisalo. (kuva: Riikka Kalmi, 10/19)

Michael Porter on markkinoinut sitä hyvin, ja nykyisin se on monen käytännön kehitystyötä tekevän työkalu. Vastaavia käsitteitä ja lähestymistapoja on muitakin. Tutkimus tuottaa niitä ja joku niistä menee aina läpi.

Jos aluepolitiikan ja -kehityksen käsitteet tulevat tutkimuksen kautta, kannattaa ehkä pohtia, mikä maan- ja aluetieteen panos on ollut. Hyvinvointivaltiossa maantiede osallistui valtion alueperustan rakentamiseen luomalla esimerkiksi alueiden välisten vuorovaikutussuhteiden hallintaa tukevat käsite- ja analyysipohjaa. Mutta miten ala on mielestäsi onnistunut kääntämään ajatteluaan nykyisiin oloihin? Onko maantiede löytänyt sellaisia lähestymistapoja, joilla se voi toisaalta tukea ja toisaalta tarkastella kriittisesti aluekehittämisen nykyisiä muotoja?

Ainakin me olemme yrittäneet löytää. Kokonaisuutena on kuitenkin vaikea sanoa, miten hyvin maantiede on onnistunut. Luulen, että alalla on luonnostaan aika paljon annettavaa, sillä paikkaperustaisuuden tutkimuksella on pitkät perinteet. Onhan sekin paikkaperustaista, että tutkitaan vaikka kaupunkien segregatiota. Tai maisemia. Uskoisin siis, että maantiede on pystynyt tarttumaan nykyiseen paikka- ja aluelähtöiseen kehitykseen. Lopujen lopuksi paikan tutkiminen on maantieteen ja aluetieteen ydinosaa.

Samalla ihmettelen kuitenkin sitä, miksi talousmaantiede ei ole Suomessa tapetilla nykyistä laajemmin. Helsingin kauppakorkeakoulussahan

oli talousmaantieteen oppiaine ennen kuin Aaltoyliopisto muodostettiin, mutta se rationalisoitiin pois näissä uusissa organisoinneissa. Turussa kaupakorkeakoulun talousmaantiede on sentään vielä jäljellä, ja tietysti Suomessa on monia talousmaantieteeseen erikoistuneita tutkijoita – ja vielä enemmän aluekehityksen tutkijoita. Mutta kun ajattelee, miten tärkeitä aloja nämä ovat maailmalla, tuntuu että ne voisivat olla Suomessakin merkittävämmässä roolissa. Se tukisi alueiden toimintaan liittyvää ymmärrystä.

Ehkä talousmaantieteen esimerkki kuvastaa sitä, että nykyisin yliopistot eivät oikein ajattele sitä mikä on Suomelle tärkeää, vaan keskittyvät enemmän omaan profilliinsa. Ja sitten kun profiloidutaan, niin pienet alat jäävät usein jalkoihin. Maantieteen ja aluetieteen haasteet taitavat olla pikemminkin yliopistopoliittisia kuin yhteiskunnallisia.

Vaasassa aluetieteen vahvuus on ymmärtääkseni tiivis ja hedelmällinen vuorovaikutus ympäröivän alueen ja sen toimijoiden kanssa. Riittääkö tällainen yhteistyö oikeuttamaan opintosuuntauksen olemassaolon?

Pidän tuota vuorovaikutusta olennaisena, niin tutkimuksen kuin opetuksenkin kannalta. Meillä on hyviä yhteyksiä paikallisiin toimijoihin, sekä julkisiin organisaatioihin että yksityisiin tahoihin.

Mainitsemasi aluetta hyödyttävä ajattelu korostui varsinkin Kokkolan yliopistokeskuksessa, vaikka varmaan sielläkin yliopistot kaipaavat tutkijoiltaan korkean profiilin julkaisuja. Vaasan yliopistossa

suuri osa perusrahoituksesta tulee koulutuksesta eikä niinkään tutkimuksesta, ja siksi katsomme välillä enemmän tutkintojen kuin julkaisujen määrää. Mutta loppujen lopuksi rahoitusperusteet ja tutkimuksen ohjausjärjestelmät, nämä A1:t ja jufot, vaihtelevat koko ajan. Siksi pitää tehdä sitä mitä itse pitää tärkeänä ja merkityksellisenä.

Tietenkin olen sillä tavalla lojaali, että yritän turvata perusrahoituksen, mutta minulle tutkimus on kuitenkin avainasemassa. Ja tutkimuksessa kiehtoo nimenomaan se, että se on uuden luomista. Tuo on valtava motiivi, julkaistaanpa tutkimus missä hyvänsä.

Ehkä Vaasassa on hieman omanlaisensa perspektiivi tutkimukseen. Pohjimmiltaanhan hirveän harva opiskelija haluaa tutkijaksi, vaikka tietysti niitä on. Tämä pitää osata ottaa huomioon opetuksessa. Olemme päätyneet korostamaan paikallista yhteistyötä, mutta samalla ymmärrämme sen, että meiltä valmistuneet aluetieteilijät eivät jää tänne, vaan voivat mennä muualle Suomeen tai mihin vain.

Alan jatkuvuudet tietysti askarruttavat, varsinkin kun asiaa miettii historian kautta. Vaasan aluetiedehan oli aluksi osa kauppatieteitä, mutta jossakin vaiheessa huomattiin, ettei alalle tule opiskelijoita. Sitten Kauko Mikkonen siirsi oppiaineen yhteiskuntatieteen puolelle ja toi aluetalouden rinnalle aluekehittämisen. Silloin meillä oli oma pääsykoe ja omat kirjat, joita itekin olin toimittamassa tai kirjoittamassa. Mutta lopulta iski suuruuden ekonomia. Ensin kandiohjelma yhdistettiin muuhun hallintotieteeseen ja 1,5 vuotta sitten aluetieteen maisteriohjelma loppui. Nykyisin aluetiede on opintosuuntaus hallintotieteiden yhteydessä, ja Vaasan ja Tampereen hallintotieteillä on yhteinen pääsykokeensa.

Tällä hetkellä olemme samassa tilanteessa kuin silloin aikoinaan kauppatieteiden kanssa. Hallintotieteilijät valitsevat vuoden opiskelun jälkeen pääaineen, ja opiskelijoiden houkuttelevuus on haastavaa. Koetamme kyllä kehittää alaa mahdollisimman houkuttelevaksi ja toivomme, että yhteistyö alueen kanssa on yksi valttimme.

Pienissä yksiköissä on etuna, mutta samaan aikaan hallinto tekee tämän joskus aika rankaksi. Muutaman opiskelijan päätökset voivat ohjata koko alan tulevaisuutta.

Oletko seurannut sitä, miten organisaatiomuutokset ovat vaikuttaneet opiskelijoiden tai tutkijoiden alaidentiteetteihin? Tai toisaalta, pelkäätkö että tutkimuksen ja soveltavan koulutuksen välinen ristiveto muodostuu ongelmalliseksi? Nämä kysymykset kiinnostavat oikeastaan koko maantieteen yhteiskunnallisen roolin näkökulmasta. Jos alan painoarvo yliopistojen sisällä perustuu julkaisujen

ja tutkimuksen määrään, mutta samaan aikaan sen pitää osoittaa yhteiskunnallista relevanssiaan osana käytännön aluepolitiikkaa ja -suunnittelua, voi tasapainon löytäminen olla hankalaa.

Lähtökohtaisesti pitää osata tehdä kumpaakin. Molemmat suunnat ovat tärkeitä, enkä osaa laittaa niitä järjestykseen. Mielestäni aluekehittämiseen liittyvien projektien ainoa huono puoli on se, että ne teettävät hallinnollista työtä. Mutta kyllä pidän samaan aikaan kansainvälistä julkaisemista olennaisena. Sen opetteleminen on ollut minulle pitkä tie, mutta siitä on ollut paljon hyötyä. En kuitenkaan ymmärrä, miksi nuorten pitäisi heti ruveta julkaisemaan kansainvälisesti. Tietysti kansainväliset julkaisut ovat monentasoisia, ja monta kertaa kun niitä lukee, tuntuu että niissä pyöritellään itsestäänselvyyksiä. Mutta sitten kun alkaa itse kirjoittaa, huomaa että se onkin aika vaikeaa. Ei riitä että referoi, vaan pitää luoda uusi näkökulma. Tämä voi olla nuorille tutkijoille vaikeaa, enkä pidä siksi hyvänä, että sitä pitää harjoitella heti kansainvälisissä piireissä.

Mitä identiteettiin tulee, niin minullahan se on selvä. Olen aluetieteilijä, ja on siellä taustalla se maantiedekin. Mutta huomaan kyllä, että täällä yritetään nykyisin hirveästi sitä, että olisimme hallintotieteiden suuntauksia. Se on tietysti vaikuttanut siihen, miten opiskelijat mieltävät itsensä ja mitä he haluavat oppia. Yhtenä hallintotieteen alanahan on johtaminen, ja välillä tuntuu että kaikki ovat kiinnostuneet siitä. Opiskelijat menevät julkisjohtamiseen ja haluavat varmaan sitten johtajiksi. Niinpä me yritämme löytää johtamisen elementtejä omasta sisällöstämme.

Uskon että monella täältä valmistuneella ammatti-identiteetti on hybridinen, koska hallintotiede painottuu niin vahvasti. Aluekehittämisen näkökulmasta se ei ole kuitenkaan ristiriitaista, sillä hallinnon tuntemus on tärkeää tälläkin alalla. Tässä on sellainen *planning in* ja *planning of* -asetelma, eli tutkitaan sitä ilmiötä, jota kehitetään. Voidaan tehdä ensin vaikka hyvinvointitutkimusta tai ympäristötutkimusta, ja kun sen pohjalta aletaan kehittää malleja, niin kiinnostutaan suunnittelukäytännöistä. Aluetieteen vuorovaikutus hallintotieteen kanssa hahmottuu ehkä niin, että muilla opintosuuntauksilla on tutkimuskohteena hallinto ja meillä sen hallinnoitavan kohteen prosessit. Suunnitteluteoreetikot ovat tähdentäneet kauan, että suunnittelututkimus on kohteen ja prosessin tutkimusta. Sieltä omakin ajatteluni juontuu.

Ehkä hybridinen identiteetti kuuluukin asiaan, kun aluekehittäminen on tällainen rajatapaus. Enkä tiedä, miettivätkö opiskelijat enää muutenkaan niin kauheasti sitä, mikä on maantieteen identiteetti tai

kenenkin identiteetti maantieteilijänä. Voi olla että tuo kysymys on trivialisoinut monialaisten koulutusohjelmien ja uusien organisoitumisten myötä.

Tuohan on sinällään rohkaiseva ajatus. Jos alan vahvuus löytyy sen sisällöstä, eikä institutionaalista muodosta, voisi kuvitella että maantieteelliselle osaamiselle löytyy kysyntää jatkossakin. Ja ehkä tuo kysyntä turvaa lopulta myös institutionaalisen rakenteen, jolla on oma kiistaton arvonsa.

Jukka Käyhkö piti Maantieteen päivillä hyvän keynote-esityksen. Hän kuvasi sitä, miten perusmaantiede on onnistunut tuomaan luonnonmaantieteen ja ihmismaantieteen yhteen, kun on ruvettu tarkastelemaan globaaleita ongelmia. Tuo ajattelu sopii Vaasaankin. Vaikka meiltä puuttuu luonnon-

maantiede, voimme silti etsiä ratkaisuja ympäristöongelmiin. Ehkä oma avaintermimme voisi olla *sustainable transition*, kestävä siirtyminen. Tuohan on täysin yhteiskunnallinen ilmiö, jonka avulla voi kuitenkin lähestyä ja ratkoakin ympäristöön liittyviä haasteita.

Itse asiassa aika monet opiskelijamme tekevät jo kandidoita ilmastopoliitikasta ja ilmastonmuutoksesta. Ja nuo teemat näkyvät graduissa ja jatko-opinnoissakin. Eli kyllä minusta näyttää siltä, että aluetieteenkin avulla voidaan vastata hyvin laajoihin kysymyksiin.

HANNU LINKOLA

*Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen
koulutusohjelma,
Turun yliopisto*